

بسمه تعالی

سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال

بازنگری

استاندارد و شرایط احداث مزرعه مادری تولید بنة زعفران

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه
تاریخ: ۱۴۰۲/۵/۲۸

بازنگری استاندارد و شرایط احداث مزرعه مادری تولید بنة زعفران (تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۵/۲۸)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت امنای سازمان

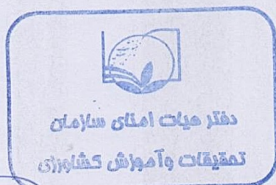
- پیاز باید عاری از علائم کپک زدگی و خسارت ناشی از سایر آفات و بیماری‌ها باشد.
- پیازها باید عاری از بیماری باکتریایی *Burkholderia gladioli*، نماتدهای پارازیت و بیماری‌های ویروسی Saffron latent virus و Turnip mosaic virus باشد.
- سایزبندی پیازهای هم اندازه در توری‌های شبکه‌ای ۱۰ کیلویی در سه کلاس به شرح جدول ذیل توصیه می‌شود:

کلاس	وزن پیاز (گرم)
درجه یک	بزرگتر از ۱۶
درجه دو	۱۳ تا ۱۶
درجه سه	۸ تا ۱۲

- الصاق شناسه بر روی بسته‌بندی پیازهای زعفران در زمان فروش توسط تولیدکننده شامل ذکر نام محصول، نام تولیدکننده، تاریخ تولید، محل تأمین پیاز مادری، شماره مجوز تولید و درج بارکد مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال الزامی است.

منابع:

- ۱- آیین نامه اجرایی قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال.
- ۲- ده شیری و همکاران، ۱۳۹۴. استاندارد ملی ویژگی‌های تولید پیاز زعفران، سازمان تحقیقات و آموزش کشاورزی، موسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال. ۱۰ صفحه.

بازنگری استاندارد و شرایط احداث مزرعه مادری تولید بنه زعفران (تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۵/۲۸)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت امنای سازمان

مصوبه پنجاه و هشتمین جلسه هیئت امنای سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

تاریخ تصویب: ۱۴۰۲/۹/۲۷

۵- پیازهای بذری اولیه باید سالم، عاری از بیماری باکتریایی پوسیدگی زعفران (*Burkholderia gladioli*)، نماتدهای پارازیت و ویروس‌های Turnip mosaic virus و Saffron latent virus باشد.

۶- داشت

- عملیات داشت تولید پیاز زعفران شامل آبیاری، تغذیه کنترل علف‌های هرز و کنترل حیوانات موزی همچون موش و خرگوش است.
- ۶-۱ محدودیت در آبیاری به خصوص طی دوره رشد فعال بنه‌های دختری بر عملکرد مزرعه تاثیر منفی دارد. بسته به منطقه، جهت کسب حداکثر رشد در بنه‌های دختری به ۶ مرحله آبیاری نیاز است.
- ۶-۲ برای اطمینان از عدم انتقال بیماری‌های خاک‌کزی، آبیاری ترجیحا از نوع تحت فشار باشد و به طور مستقیم از منبع آب سالم به زمین اصلی منتقل گردد.
- ۶-۳ مدیریت تغذیه بر پایه منابع آلی متناسب با گیاه زعفران و دستور العمل‌های تغذیه‌ای موجود توصیه می‌شود. به طوریکه، کاربرد تلفیقی کودهای آلی، شیمیایی و زیستی مانند باکتری‌های تثبیت کننده نیتروژن و افزایشنده رشد گیاهان طبق آزمون خاک و گیاه در بهبود رشد بنه‌های دختری بسیار تاثیرگذار است.
- ۶-۴ مبارزه مکانیکی با علف‌های هرز به منظور جلوگیری از کاهش عملکرد کمی و کیفی ضروری است.
- ۶-۵ بوته‌های زعفران آلوده به بیماری‌های زوال و پوسیدگی طوقه و ریشه حذف شوند.

۷- برداشت

- ۷-۱ زمان برداشت پیاز زعفران با توجه به منطقه کشت و مراحل فنولوژیکی رشد گیاه در آن منطقه از اواسط اردیبهشت تا اواخر خرداد ماه به صورت خشکه کنی می‌باشد.
- ۷-۲ پس از شخم زدن زمین و خارج کردن پیاز از زیر خاک، علاوه بر حذف خاک اضافی، باید پیازهای زخمی حذف شوند.

۸- شرایط مناسب جهت انبارداری پیاز زعفران

نگهداری پیازها در انبار خشک و خنک (دمای ۵/۰ تا ۲ درجه سانتیگراد) و دارای تهویه مناسب امکان‌پذیر است. توصیه می‌شود که پیاز تولیدی پس از برداشت، سایز بندی، بسته‌بندی و در اولین زمان ممکن کاشته شوند.

۹- استاندارد پیاز زعفران

- پیاز باید به رنگ سفید متمایل به کرم و ترد باشد.
- پیاز باید عاری از هر گونه ناخالصی فیزیکی از قبیل خاک، سنگریزه، ... و پیاز سایر گیاهان باشد.
- پیاز در زمان فروش باید در حال خواب باشد و نباید بیش از ۲ درصد جوانه فعال داشته باشد.
- جوانه انتهایی پیاز سالم باشد.
- پوشینه‌های اولیه پیاز زعفران در زمان عرضه سالم باشند.

بازنگری استاندارد و شرایط احداث مزرعه مادری تولید بنه زعفران (تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۵/۲۸)

تایید دبیر خانه هیئت ممیزه و هیئت امنای سازمان

۴ انتخاب محل کشت

۱-۴ خاک محل تکثیر پیاز مادری زعفران باید دارای بافت متوسط (شنی لومی)، حداقل عمق ۶۰ تا ۷۰ سانتیمتر و دارای اسیدیته (pH) ۶/۵ تا ۸ باشد. انجام آزمایشات فیزیکو شیمیایی از آب و خاک برای احراز صلاحیت محل کشت ضروری است.

۲-۴ هدایت الکتریکی (Ec) خاک محل تکثیر باید کمتر از ۳ دسی زیمنس بر متر باشد.

۳-۴ زمین مورد تقاضا باید دارای منبع آب سالم و کافی (چاه، قنات یا رودخانه) باشد و از منبعی به غیر از پسماندها و فاضلاب شهری تامین شود. بسته به منطقه، جهت کسب حداکثر رشد در بنه‌های دختری به ۶ نوبت آبیاری و حداقل ۵۰۰۰ مترمکعب در هکتار آب در هر دوره کشت نیاز است.

۴-۴ هدایت الکتریکی (Ec) آب آبیاری باید کمتر از ۳ دسی زیمنس بر متر باشد.

۵-۴ تولید پیاز زعفران باید در مناطقی با ارتفاع ۸۰۰ تا ۲۲۰۰ متر، اقلیم معتدل و معتدل سرد با طول دوره رشد حداقل ۸ ماهه صورت گیرد. با شروع فصل گرما برگ‌ها زرد و خشک می‌شوند و پیازها بسته به شرایط منطقه از اواخر اردیبهشت تا تیرماه به خواب می‌روند. دوره رکود تابستانه زعفران تا ابتدای رشد پاییزه ادامه دارد که در این دوران، آبیاری برای تولید پیاز مضر و منطقه باید فاقد بارندگی تابستانه باشد.

۶-۴ محل کشت پیاز مادری زعفران باید حداقل طی شش سال گذشته سابقه کشت پیاز این گیاه و حداقل سه سال گذشته سابقه کشت گیاهانی مانند شبدر، سبب زمینی، پیاز، سیر و هویج (و گیاهانی که ناقل بیماری مشابه با زعفران هستند) را نداشته باشد.

۷-۴ محل کشت پیاز مادری زعفران باید با مزارع یونجه، سبب زمینی، پیاز، سیر، باغ‌های میوه و سایر مزارع زعفران حداقل ۵۰ متر فاصله داشته باشد.

۸-۴ سطح مورد نیاز برای کشت پیاز مادری زعفران با رعایت تناوب کشت حداقل ۰/۵ هکتار می‌باشد.

۵ کاشت

۱-۵ تکثیر پیاز زعفران از طریق جداسازی و کشت پیازهای دختری که از تحلیل رفتن پیاز مادری به وجود می‌آیند، صورت می‌گیرد.

۲-۵ به منظور ایجاد خزانه می‌توان از پیازهای ۴ تا ۷ گرمی با تراکم بالای کشت (۱۰۰ تا ۱۲۰ عدد پیاز در مترمربع) استفاده نمود.

۳-۵ کشت پیازها در عمق ۱۰ تا ۱۵ سانتی متری خاک به صورت دستی و یا مکانیزه به صورت خطی و با فواصل کشت ۲۰ سانتی متر بین ردیف‌ها و ۱۵ سانتی متر روی ردیف‌ها انجام می‌شود.

نکته: پیشنهاد می‌شود به جای کشت توده‌ای از روش کاشت تسبیحی استفاده شود تا گیاه دسترسی بهتری به عناصر غذایی خاک داشته باشد.

۴-۵ زمان کاشت پیازها بسته به منطقه در فاصله زمانی تیرماه تا حداکثر نیمه دوم شهریورماه است.

بازنگری استاندارد و شرایط احداث مزرعه مادری تولید بنه زعفران (تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۵/۲۸)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت امنای سازمان

دفتر هیئت امنای سازمان

تحقیقات و آموزش کشاورزی

۱ مقدمه

مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال به استناد بند (د) ماده ۶ قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال، مسئولیت تدوین و برزرسانی استانداردهای تولید بذر، نهال و مواد تکثیری و پیگیری تصویب آن از هیات امنای سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی را بر عهده دارد و مجوز تولید را برای کسانی صادر می کند که طبق این استانداردها، صلاحیت آنها احراز گردد. از سوی دیگر، تولیدکنندگان انواع مواد تکثیری گیاهان (تکثیر جنسی و یا غیر جنسی) موظف هستند طبق استانداردهای ابلاغ شده، محصول نهایی را تولید کنند. زیرا عدم رعایت این استانداردها موجب ضرر و زیان به اشخاص حقیقی و حقوقی ذی نفع می گردد. در این راستا، این مؤسسه با همکاری برخی از متخصصین و فعالان بخش کشاورزی در دانشگاه فردوسی مشهد، کارگروه استانی کمیته مدیریت طرح کلان زعفران در مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی خراسان رضوی، مؤسسه تحقیقات گیاهپزشکی کشور، سازمان حفظ نباتات کشور، مؤسسه تحقیقات خاک و آب کشور، معاونت امور باغبانی وزارت جهاد کشاورزی و اتحادیه انجمن های گیاهان دارویی ایران اقدام به بازنگری استاندارد و شرایط تولید بذر زعفران نموده است.

۲ هدف

زعفران با نام علمی *Crocus sativus* L.، از تیره زنبقیان (Iridaceae)، یکی از گران قیمت ترین گیاهان دارویی، ادویه ای و صنعتی بومی ایران است. روند رو به رشد صادرات و برخورداری آن از شاخص های فیزیولوژیکی و زراعی ویژه از جمله کارایی بالای مصرف آب، توجه به تولید پایدار این گیاه را بیش از پیش افزایش داده است. مهمترین فاکتور در افزایش تولید و کیفیت محصول زعفران، استفاده از بذرهای استاندارد است. در همین راستا، مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال در اجرای ماده ۴ قانون ثبت ارقام گیاهی و کنترل و گواهی بذر و نهال به منظور هموار نمودن شرایط لازم برای کنترل و نظارت بر اصالت و سلامت مواد تکثیری زعفران بر اساس آخرین یافته های تحقیقاتی، بازنگری استاندارد و شرایط احداث مزرعه مادری تولید بذر زعفران را در دستور کار قرار داده است.

۳ الزامات عمومی

- ۱-۳ تولیدکننده ملزم به اخذ مجوز تولید پیاز زعفران از مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال است. پیش از اقدام به کشت و تولید، کارشناسان این مؤسسه نسبت به جانمایی و کنترل تطابق نتایج آزمون های آب و خاک قطعه زمین معرفی شده توسط متقاضی با شرایط ذکر شده در این استاندارد اقدام می نمایند.
- ۲-۳ تولیدکننده ملزم به معرفی محل تأمین توده اولیه پیاز مادری خود به مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال است.
- ۳-۳ تولیدکننده باید طبق این استاندارد، شرایط لازم برای تولید را داشته باشد و با تولید، تکثیر و پرورش گیاه زعفران آشنایی لازم را داشته و در غیر اینصورت با مدیر فنی با سابقه قرارداد همکاری منعقد نماید.

بازنگری استاندارد و شرایط احداث مزرعه مادری تولید بذر زعفران (تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۵/۲۸)

تایید دبیرخانه هیئت ممیزه و هیئت امنای سازمان

دفتر هیات امنای سازمان
تحقیقات و آموزش کشاورزی